

JAARVERSLAG 2018

www.tumba.nl

kenniscentrum
discriminatie
en diversiteit

In 2018 moesten we, na Brenda Ottjes en Teake Leenstra in 2017, opnieuw afscheid nemen van een collega. Gina van Aalst bereikte de pensioengerechtigde leeftijd. Maar we konden Anne van der Vinne als nieuwe klachtenconsulent begroeten. Tûmba werkt er hard aan om het wegvallen van de provinciale subsidie in 2017 op te vangen. Een meldpunt zonder preventie is immers als dweilen met de kraan open.

Missie en visie

Tûmba geeft kleur aan de mensenrechten door gelijke behandeling en het bestrijden van discriminatie praktisch vorm te geven. Tûmba draagt bij aan een provincie waar we samenleven in een open relatie met elkaar: gelijkwaardige relaties en positieve waardering van diversiteit. Wij zoeken hierbij verbinding met andere org met de Friese bevolking.

Tûmba wil met haar activiteiten – klachtbehandeling en educatie – kleur geven aan de Friese samenleving. Tûmba wil zichtbaar midden in de Friese samenleving staan. Wij staan voor een welkome provincie, waarin er ruimte is voor iedereen en waarin iedereen gelijk wordt behandeld. Maar wij kijken niet weg van maatschappelijke problemen, die ook in Fryslân aanwezig zijn.

Tûmba geeft kleur aan de mensenrechten door gelijke behandeling en het bestrijden van discriminatie praktisch vorm te geven. Tûmba draagt bij aan een provincie waar we samenleven in een open relatie met elkaar: gelijkwaardige relaties en positieve waardering van diversiteit. Tûmba zoekt hierbij verbinding met andere organisaties en met de Friese bevolking.

Uitsluiting, pestgedrag, discriminatie, niet kleur kunnen geven aan je eigen leven wil Tûmba signaleren en tegengaan.

Kerntaken

- Discriminatie Meldpunt Fryslân meldpunt voor advies en ondersteuning voor alle burgers van Fryslân
- Monitoren van discriminatie in Fryslân in verband met onderzoek en beleid
- Provinciaal kenniscentrum voor discriminatiezaken en diversiteit
- Preventie en educatie; trainingen voor jongeren en professionals
- Projectontwikkeling gericht op een koppeling tussen diversiteit, maatschappelijk engagement, cultuur (kunst)
- Landelijke en Europese kennisontwikkeling met partnerorganisaties en overheid ►

Deelthema's

- Vluchtelingen
- Moslimdiscriminatie
- LHBTI (homo-transgender-emancipatie)
- Antisemitisme
- Discriminatie op grond van huidskleur en afkomst
- Gender
- Toegankelijkheid in verband met fysieke beperkingen
- Arbeidsmarkt en discriminatie (inclusief gelijke toegang tot stageplaatsen)
- Sociale veiligheid in onderwijs, buurt & wijk en sport

Jaarlijks publiceert Tûmba de *Monitor Discriminatie* waarin de cijfers over discriminatiemeldingen toegelicht worden. Ook worden de gegevens van Tûmba opgenomen in landelijke en internationale onderzoeks- en beleidsrapportages. Landelijke samenwerking is van belang voor kennisontwikkeling, kwaliteit en uniforme werkwijzen.

Samenwerking

De samenwerking met scholen is intensief en richt zich op het bevorderen van een sociaal veilig klimaat. Ontmoeting en kennis staan centraal. Ieders inbreng is van belang. Ook als jongeren intolerant zijn of vragen stellen

bij migratie willen we die meningen horen, want 'de wereld wordt pas menselijk als ze onderwerp van gesprek is' (Hannah Arendt). Het spel *Wie van de 3, The Class of All Together* en *De Talkshow* zijn in 2018 veel gevraagd door docenten. In de vraag van scholen springen de thema's LHBTI-emancipatie en vluchtelingen eruit. Ook doen scholen beroep op Tûmba voor het verzorgen van workshops identiteit en cultuur sensitieve communicatie. Alle workshops worden op maat gesneden.

Andere samenwerkingsprojecten in 2018 waren: de Provinciale 4 Mei Herdenking, Regionaal Discriminatie Overleg met Politie en het Openbaar Ministerie, landelijke samenwerking met andere anti-discriminatievoorzieningen, het Regenboogproject van de gemeente Leeuwarden en Súdwest-Fryslân op het gebied van homo-transgender-emancipatie, gemeente Heerenveen die Regenbooggemeente wil worden, Roze Zaterdag Leeuwarden 2020, IepenUp Live, diverse basis- en middelbare scholen en NHL Stenden Leeuwarden.

Er waren zo'n veertig vrijwilligers voor Tûmba actief in diverse projecten. Ook de receptie en conciërgetaken werden verricht door vrijwilligers.

Financiers

Belangrijkste financiers van Tûmba zijn de Friese gemeenten, zij ontvangen voor de uitvoering van de Wet Gemeentelijke Antidiscriminatievoorziening een financiële vergoeding van de Rijksoverheid. Voor preventie en educatie is met name de gemeente Leeuwarden van belang. Daarnaast wordt het budget aangevuld met inkomsten vanuit fondsen, andere gemeenten, donateurs, kerken en opdrachten voor bedrijven en instellingen.

Foto: team Tûmba v.l.n.r.
Arnold Helmantel, Mirka Antolović,
Magan Tahir, Harry Prins en
Anne van der Vinne

Medewerkers, vrijwilligers en stagiairs verdienen een groot compliment voor hun betrokken inzet voor Tûmba. We bedanken onze samenwerkingspartners en opdrachtgevers voor de gezamenlijke projecten en activiteiten.

Mirka Antolović, directeur
Leeuwarden, maart 2019

Namens het bestuur:
Hans den Dulk, voorzitter
Willemijn Kuper, secretaris
Sander Penninga, penningmeester
Björn Fraser, vicevoorzitter

DISCRIMINATIE MELDPUNT

In 2018 werden in totaal 182 dossiers over discriminatiemeldingen (exclusief politiecijfers) aangelegd door het Discriminatie Meldpunt. Deze meldingen worden geregistreerd en behandeld volgens landelijke protocollen van de brancheorganisatie Landelijke Vereniging tegen Discriminatie. Melders ontvingen advies, zijn juridisch bijgestaan bij procedures en vonden een luisterend oor. Ze werden professioneel ondersteund in procedures.

Er is een lichte stijging met het aantal meldingen vergeleken met 2017.

Bij discriminatie gaat het om discriminatiegronden zoals huidskleur, religie, lichamelijke beperking, afkomst, nationaliteit, verblijfsstatus, Friese taal, seksuele gerichtheid, geslacht, leeftijd, politieke gezindheid, levensovertuiging, arbeidscontract en arbeidsduur. Dit noemen we de 'wettelijke gronden'. Discriminatie op deze gronden is in een aantal situaties wettelijk verboden. Men meldt ook discriminatie op *Niet wettelijke gronden*. Hier gaat het bijvoorbeeld om inkomenspositie, overgewicht of het missen van een vaste woon- of verblijfplaats.

Afkomst en huidskleur vormen al jaren de discriminatiegrond waarover het meest gemeld wordt. Dat was ook in 2018 het geval. Opvallend vorig jaar was de stijging van het aantal meldingen op de grond *Handicap/chronische ziekte*: van 14 in 2017 naar 22 in 2018. Ook de grond *Geslacht* laat een stijging zien (van 33%). Het aantal meldingen op het terrein *Openbare ruimte/publiek domein* liet vorig jaar meer dan een verdubbeling zien ten opzichte van 2017: van 13 naar 32 meldingen. De verklaring hiervoor is de stijging van het aantal meldingen over Zwarte Piet.

Tûmba voert voor alle Friese gemeenten de Wet Gemeentelijke Antidiscriminatievoorzieningen uit. Tûmba is een antidiscriminatievoorziening, een ADV. Bij de uitvoering wordt de Wet en het bijbehorende besluit van de Minister gehanteerd. Conform de Aanwijzing Discriminatie van het College van Procureurs-Generaal werkt Tûmba samen met de Politie, eenheid Noord Nederland, en het Openbaar Ministerie. Ook LHBTI-belangenorganisatie COC Friesland neemt hieraan deel. Door intensieve samenwerking op lokaal en landelijk niveau is transgender nu opgenomen in de aanwijzing.

Op landelijk niveau werkt Tûmba intensief samen met andere anti-discriminatievoorzieningen (ADV's oftewel Discriminatie Meldpunten). Hierbij ligt de focus op eenduidige behandeling en registratie van de meldingen

en kwaliteitsbewaking. Ook vindt via deze landelijke samenwerking afstemming plaats met de Ministeries om vorm te geven aan beleid tegen discriminatie. Over dit beleid en resultaten informeert het Ministerie van BZK regelmatig de Tweede Kamer in een *Nationaal Actieprogramma tegen Discriminatie* (het meest recente actieprogramma is op 22 januari 2016 naar de Tweede Kamer gestuurd en is vindbaar op internet. In maart 2017 stuurde de minister een voortgangsrapportage over het *Nationaal Actieprogramma* naar de Tweede Kamer, met name over de aanpak van arbeidsdiscriminatie). Begin 2019 kondigde het ministerie een nieuw *Nationaal Actieprogramma Mensenrechten* aan.

De landelijke overheid gaf ook in 2018 een vervolg aan de publiciteitscampagne *Zet een streep door discriminatie*. Dit jaar was er speciaal aandacht voor zwangerschapsdiscriminatie. Bij deze campagne werd gebruik gemaakt van tv-spotjes en een toolkit. De website *discriminatie.nl*, eigendom van de gezamenlijke ADV's, wordt door de overheid ingezet voor de campagne. Ook Tûmba voerde op dit thema online campagne.

Op 18 september vond het Kennisatelier *Stage als Springplank* plaats. Dit project, een samenwerking van CMO STAMM en de drie Noordelijke meldpunten, startte in 2017 en werd in 2019 afgesloten met een kennisatelier/conferentie in de stad Groningen. Op deze bijeenkomst werd teruggeblikt op het project, dat gericht was op het toegankelijk maken van de stagemarkt voor studenten met een niet-westerse achtergrond. Deze groep studenten ervaart moeite met het vinden van een stageplek. Het project had tot doel om voorlichting en methoden te ontwikkelen om onderwijs en instellingen te helpen gelijke stagekansen voor iedereen mogelijk te maken. Zo'n vijftig mensen bezochten de bijeenkomst en namen deel aan workshops.

Naast samenwerking met landelijke en gemeentelijke overheden, Politie, Openbaar Ministerie en COC Friesland, vond afstemming plaats met het College voor de Rechten van de Mens. Bij het behandelen van discriminatiemeldingen werd contact gezocht met een breed scala aan netwerkpartners in zorg, onderwijs en welzijn.

Vaak komen educatie- en preventieactiviteiten (zie elders in dit jaarverslag) direct voort uit discriminatiemeldingen van burgers.

MONITOR DISCRIMINATIE

Tûmba publiceerde op 17 april de jaar-cijfers discriminatie in de vorm van een Monitor die zowel digitaal als op papier beschikbaar is. Net als de twee voorgaande jaren werden de cijfers over 2017 gepubliceerd in de *Monitor Discriminatie 2017 Noord-Nederland*. Voor informatie over de jaarcijfers verwijzen we naar deze publicatie.

Op landelijk niveau verschenen jaarlijks diverse rapportages over discriminatie, zoals van Discriminatie Meldpunten, Politie en Openbaar Ministerie, het College voor de Rechten van de Mens, het Centraal Bureau Statistiek, het Sociaal Cultureel Planbureau, het Verwey-Jonker Instituut, de Anne Frank Stichting, het CIDI en rapporten over internetdiscriminatie van stichting MiND. In samenwerking met een aantal organisaties en Ministeries is besloten hier meer eenheid in aan te brengen. Dit jaar publiceerden de gezamenlijke Discriminatie Meldpunten (de LVtD, de brancheorganisatie van anti-discriminatievoorzieningen) samen met het MDI, MiND, het College voor de Rechten van de Mens en de Nationale Politie één rapport over discriminatie: *Discriminatiecijfers in 2017*.

Ook op regionaal niveau zullen meer rapportages gezamenlijk gepubliceerd worden. De voorzet die Tûmba in 2017 al deed door samen met de meldpunten in Groningen en Drenthe één monitor te publiceren ligt geheel in die lijn. Onder het landelijke multi-agency rapport *Discriminatiecijfers 2018* zullen per politie-eenheid regionale rapportages verschijnen. In onze regio is dat de *Monitor Discriminatie 2018 Noord-Nederland*.

De gemeentelijke rapportages die voorheen gebundeld werden in een CBS-notitie komen daarmee te vervallen. De gemeenten zijn hiervan zowel door het Ministerie van BZK, als door Tûmba op de hoogte gebracht. Door het bundelen van meerdere databronnen zal de verschijningsdatum van de Monitor voortaan wel wat later in het jaar vallen, waarbij gekoerst wordt op publicatie gelijktijdig met het landelijk rapport.

POSITIEF DIVERSITEITSMOMENT

Ambassadeurs voor diversiteit noemde wethouder Andries Ekhart van Leeuwarden die ondernemers die zich inzetten voor meer diversiteit op de werkvloer. In 2018 is er gekozen voor een nieuwe aanpak. In plaats van het uitreiken van de Mensenrechteninsigne aan twee bedrijven in de gemeente, is er begin 2019 via sociale mediakanalen en de Leeuwarder *Huis aan Huis* een oproep geplaatst om bedrijven/instellingen te nomineren voor de Diversiteitsprijs.

Eind februari 2019 zijn de twee prijswinnaars bekendgemaakt: Led Factory en Strong ID. LED Factory ziet diversiteit als vanzelfsprekend. Ze hebben een divers personeelsbestand en investeren in de talenten en mogelijkheden van hun medewerkers. Strong ID valt op door hun volhardende werk met een moeilijke doelgroep: straatjongeren.

HERDENKING TWEEDE WERELDOORLOG

Tûmba maakt deel uit van het bestuur van de Stichting Provinciale Herdenking 4 Mei. Deze stichting organiseert jaarlijks de provinciale herdenking, live uitgezonden op de televisie door Omrop Fryslân, in de Prinsentuin in Leeuwarden. Educatief medewerker Arnold Helmantel ging in 2018 in het kader van Oorlog In Mijn Buurt met leerlingen uit groep 8 van School Loevestein naar de nationale Dodenherdenking op de Dam in Amsterdam. Tijdens de herdenking in de Prinsentuin werd op videoschermen Interviews met Arnold Helmantel en aantal leerlingen vertoond.

KOSTEN
2018

Bedragen x € 1000

	Uren Personeel	Kosten Personeel	Kosten* Organisatie	Kosten** Organisatie	Kosten Activiteit	Kosten Totaal
1 Discriminatie Meldpunt WGA	2473	152,49	20,09	27,55	19,11	219,23
2 Monitoren Discriminatie WGA	220	13,57	13,57	2,45	3,81	21,61
3 Preventie & educatie Leeuwarden	345	21,27	2,80	3,84	0,50	28,42
4 Regenboogsteden Leeuwarden	87	5,33	0,70	0,96	3,50	10,50
5 Aanpak homofobie Leeuwarden	150	9,25	1,22	1,67	14,54	26,68
6 Regenboogsteden Gemeente Súdwest-Fryslân	83	83	0,67	0,92	1,95	8,67
7 Oorlog In Mijn Buurt	69	4,25	0,56	0,77	1,00	6,58
8 Positief diversiteitsmoment Leeuwarden	48	2,96	0,39	0,53	0,70	4,58
9 Transitie Provincie	-	0,00	0,00	0,00	16,46	16,46
10 Projecten & actualiteit	157	9,68	1,28	1,75	6,50	19,20
Afschrijvingen	-	-	-	3,66	-	3,66
Totaal	3632	223,94	29,52	44,11	68,07	365,60

WGA: Wet Gemeentelijke Antidiscriminatievoorzieningen
Deze verantwoording correspondeert met de
accountant-gecontroleerde Jaarrekening 2018.
*Kosten huisvesting, energie, verzekering, schoonmaak
**Kosten ict, accountant en overig organisatie

INKOMSTEN
2018

VERANTWOORDING

Bedragen x € 1000

	WGA Friese gemeenten	Projecten gemeente Leeuwarden	Projecten gemeenten	Divers Opdrachten/fondsen	Inkomsten Totaal
1 Discriminatie Meldpunt WGA	217,20	-	-	-	217,20
2 Monitoren Discriminatie WGA	20,60	-	-	-	20,60
3 Preventie & educatie Leeuwarden	-	27,40	-	-	27,40
4 Regenboogsteden Leeuwarden	-	10,70	-	-	10,70
5 Aanpak homofobie Leeuwarden	-	27,50	-	6,50	34,00
6 Regenboogsteden Gemeente Súdwest-Fryslân	-	-	10,42	-	10,42
7 Oorlog In Mijn Buurt	-	-	-	8,90	8,90
8 Positief diversiteitsmoment Leeuwarden	-	4,30	-	-	4,30
9 Transitie Provincie	-	-	-	57,50	57,50
10 Projecten & actualiteit	-	-	2,70	22,55	25,25
Totaal	237,80	69,90	13,12	95,45	416,27
Resultaat >	>	>	>	>	50,71

PREVENTIE: BEAUTIFUL PEOPLE

In 2018 verzorgde voorlichter en educatief medewerker Arnold Helmantel een groot en divers aantal workshops, trainingen en lezingen. Tûmba biedt een breed scala aan educatieve werkvormen, met als doel het voorkomen van discriminatie en pesten: *De makelaar en de clown*, *Wie van de drie* (zie ook *Koplopers LHBT-emancipatie*), *40 dagen niet schelden*, *The Class of All Together* en trainingen en workshops die aangepast kunnen worden aan een specifieke situatie of vraag.

The Class of All Together, bijzondere ontmoetingen waarin een vluchteling haar of zijn verhaal vertelt en studenten vragen mogen stellen, vond twee maal plaats op 18 januari op het Kei College in Heerenveen, tweemaal op het Nordwin College in Leeuwarden op 8 maart, op 25 april op ROC Friesland College in Leeuwarden, tweemaal op 6 juni op ROC Friese Poort in Leeuwarden, op 5 november op OSG Piter Jelles in Dokkum, en op 6 november tweemaal en 13 november eenmaal op Christelijke mavo De Saad in Damwoude.

Op 14 februari vond de eerste editie van het *Meet Up Café Gorredijk* plaats. Zo'n vijftig bezoekers waren op Valentijnsdag in De Compagnon in Gorredijk aanwezig. Op 14 maart, 11 april, 9 mei, 11 juni, 11 oktober, 14 november en 12 december vonden de andere bijeenkomsten in Gorredijk plaats.

Voor de weekendschool in Franeker verzorgde Arnold Helmantel op 18 februari de workshop *De makelaar en de clown*. Op 13 mei werd deze workshop gegeven op de Weekendschool Leeuwarden.

Voor de afdeling Giekerk van Vrouwen van Nu hield Arnold Helmantel op 25 januari een lezing over vluchtelingen en discriminatie. Op 12 maart was er op het CSG Liudger in Burgum een workshop over 'taalverruwing' en op 19 juni gaf Arnold Helmantel een workshop impliciete vooroordelen voor docenten van het OSG Singelland in Drachten. Op 1 november was op ROC Friese Poort in Sneek de workshop *Pesten kan niet meer*, over het herkennen en tegengaan van pestgedrag. Op 16 november vertelde Tûmba-medewerker Magan Tahir op ROC Friese Poort Leeuwarden over zijn ervaringen als vluchteling uit Somalië en op 29 november waren er voor personeel van de locaties van ROC Friese Poort in Emmeloord twee workshops interculturele communicatie, met als titel *De gitaar van Ali*.

Naast de *Wie van de Drie* (WVDD)-workshops die verzorgd werden binnen het project *LHBT Regenboogsteden* in de gemeenten Leeuwarden en Súdwest Fryslân, werd er in Leeuwarden op 15 mei voor het personeel van GGD Fryslân een workshop LHBTI gegeven (zie verder *Regenboogsteden LHBT-Emancipatie*).

In 2018 verzorgde Tûmba het project *Oorlog In Mijn Buurt*. Kinderen van groep 8 interviewen in dit project ouders die tijdens de Tweede Wereldoorlog in hun buurt woonden. Het project wil hiermee de verhalen uit de periode '40-'45, die de kinderen als laatste generatie uit eerste hand horen, voor de toekomst bewaren. Het project loopt al een aantal jaren in Amsterdam.

In Friesland was de primeur in Gorredijk. In maart gingen leerlingen van groep 8 van School Loevestein aan de slag met het interviewen van mensen en kregen ze vijf lessen van mensen die vertelden over de oorlog. Een van hen was Gerrit Fokkema, de laatste overlevende van de overval in 1944 uit de Blokhuispoort in Leeuwarden. In april werd het project uitgevoerd op OBS De Oldenije in Leeuwarden en in november op de Professor Wassenberghskoalle in Lekkum. Omrop Fryslân, PodiumTV, Friesch Dagblad en huis-aan-huis krant De Sa! In Gorredijk besteedden hier aandacht aan.

Foto: *Wie van de Drie*, Witmarsum

In het jaar 2018

- 31 workshops *Beautiful People*, waaronder de werkvormen zoals hierboven benoemd
- 9 workshops *Beautiful People* in de gemeente Leeuwarden (exclusief *Wie van de Drie*)
- 15 lessen *Oorlog In Mijn Buurt*

REGENBOOGSTEDEN LHBT-EMANCIPATIE

LHBT staat voor emancipatie van lesbische, homo-seksuele, biseksuele en transgender-mensen. In samenwerking met het COC Friesland, de gemeente Leeuwarden en de gemeente Súdwest-Fryslân werkte Tûmba ook in 2018 aan het bevorderen van een veilig leefklimaat en veilige scholen. De gemeente Leeuwarden zette, aanvullend op het Regenboogproject van het Ministerie, ook in 2018 extra in op educatie en seksuele diversiteit.

Het spel *Wie van de Drie* blijft zeer populair. COC Friesland en Tûmba merken op basis van de opgedane ervaring en reacties dat het spel effectief is. Die effectiviteit betreft niet alleen het vergroten van het gevoel van veiligheid op scholen, maar ook in bijvoorbeeld zorginstellingen. Het gaat hier in eerste plaats om het gevoel van veiligheid van leerlingen en bewoners die tot de LHBT-doelgroep behoren. Het creëert een inclusief school- en woonklimaat, waarin alle leerlingen en bewoners geaccepteerd worden. Iedereen ervaart immers dat niemand 'anders' is, dat iedereen op eigen unieke manier mag zijn wie zij/hij is. Acceptatie is een basisvoorwaarde om talenten te laten groeien, het is essentieel voor de ontwikkeling. Acceptatie is ook van

wezenlijk belang voor ouderen die, nadat ze op jongere leeftijd 'uit de kast' zijn gekomen, in een zorgcentrum hun seksuele voorkeur vaak opnieuw moeten verbergen. Met *Wie van de Drie* wil Tûmba het LHBT-thema uit de sfeer van 'otherness', 'anders-zijn', halen.

Dat het woord 'homo' als scheldwoord wordt gebruikt blijkt op alle scholen die bezocht zijn. Het gebruik van dit woord creëert grote onveiligheid voor de pubers die worstelen met seksuele identiteit, groepsnormen en erbij willen horen. Bewustwording, waardoor het gebruik van dit woord als scheldwoord afneemt, helpt de veiligheid te vergroten. Een school kan dit scheldwoord uitbannen. Dat vraagt commitment en consequente inzet.

Een groot aantal scholen en organisaties in Fryslân heeft actief deelgenomen aan het project: Nordwin College, locatie Leeuwarden; CSG Bogerman, locatie Sneek; OSG Piter Jelles, locatie Leeuwarden; OSG Sevenwolden in Grou; Christelijk Gymnasium Beyers Naudé in Leeuwarden; VSO De Monoliet (RENN4) in Leeuwarden; Woonzorgcentrum Aylva State in Witmarsum en woonzorgcentrum Avondrust in Makkum. Een dertigtal vrijwilligers, homo- en hetero-seksueel, werkt mee aan dit project en wil zich blijvend inzetten voor het werk van beide organisaties.

Foto: Coming Out Day, Leeuwarden

en homoseksualiteit, naar aanleiding van het onderzoek van Anne de Groot over dit onderwerp. Op Coming Out Day op 11 oktober werd de Regenboogvlag in Leeuwarden, Sneek en Heerenveen gehesen.

Op 16 november was de première van de Friese versie van *Homonologen* op OSG Sevenwolden in Grou. De bijeenkomst was speciaal voor docenten uit het voortgezet onderwijs. *Homonologen* is een prikkelende, verfrissende en intieme theatervoorstelling in het klaslokaal gespeeld door zes jonge acteurs, over jong en verliefd zijn. De voorstelling geeft op een ongedwongen manier antwoord op vragen zoals: Wanneer weet je dat je verliefd bent? Wat als hij niet op meisjes valt? Wat als ze aan me zien dat ik homo of lesbi ben? Wat als ik het gewoon allemaal nog niet weet? *Homonologen* laat zien dat liefde niet zo voorspelbaar is als we wel eens zouden willen. *Homonologen* bundelt verhalen van allerlei soorten mensen: hetero, bi, homo, lesbo, stoer, lief, scholier, student, mentor, vader, dominee, zus en buurjongen. Zes jonge spelers vertellen deze verhalen over homoseksualiteit, omlijst door muziek, in het klaslokaal. De voorstelling werd op 28 november in het Abe Lenstra Stadion in Heerenveen gegeven in het kader van de brainstormsessie van de gemeente Heerenveen hoe sociale acceptatie van LHBTI in de gemeente bevorderd kan worden. *De Leeuwarder Courant* besteedde hier op 20 november aandacht aan. ►

In 2017 gaf toenmalig directeur Brenda Ottjes op de conferentie *Gender and Education* op Middlesex University London, in samenwerking met Marjan van Dijk, onderzoeker Universiteit Utrecht, een workshop over het thema. In 2018 bleef het LHBTI-thema een wezenlijk onderdeel van het werk van Tûmba. Naast educatie over dit onderwerp (*Wie van de Drie* en Friese *Homonologen*), adviseerde Tûmba eind oktober de Jeugdraad van de gemeente Smallingerland, die meer aandacht vroeg voor LHBTI.

Op 3 oktober was het thema van IepenUp Live *God Loves F*gs!* De avond in De Neushoorn in Leeuwarden, met onder andere Tofik Dibi, Femke van Hettema en Isjed Hussain, ging over religie

Mirka Antolović gaf een presentatie op de bijeenkomst *Praat mee over de acceptatie van LHBTI-ers* die de gemeente Heerenveen organiseerde op 27 november. In 2018 werd bekend dat de gemeente Heerenveen Regenboog-gemeente wil worden. Tûmba zit in de werkgroep die Roze Zaterdag 2020 – dat jaar in Leeuwarden – voorbereidt. Elk jaar wordt er rond eind juni de Roze Zaterdag gehouden, de Nederlandse 'gay pride' die tot doel heeft de diversiteit van homo's, lesbo's, biseksuelen en transgenders te tonen en zo het begrip te vergroten.

Middels bovenstaande resultaten is gewerkt aan de doelen van dit project:

- Mensen die homoseksueel zijn, met name jongeren, groeien op in een tolerante omgeving, zij kunnen zichzelf zijn zonder direct of indirect uitgesloten te worden; zij voelen zich veilig.
- Friese scholen voor voortgezet onderwijs en ROC's nemen kennis van het project voor LHBT-tolerantie en zetten zich in om gebruik van het woord 'homo' als scheldwoord uit te bannen. Ze streven naar een veilige school.
- Er is een pool van vrijwilligers, op basis van seksuele en culturele diversiteit. Deze vrijwilligers zetten zich in voor LHBT-emanipatie, onder andere bij het spelen van het voorlichtingsspel *Wie van de Drie*.
- Bij de politie is extra aandacht voor de aanpak van LHBT-discriminatie.
- Leerlingen hebben meer kennis van mensenrechten en diversiteit.

De gemeente Leeuwarden en de gemeente Súdwest-Fryslân investeerden vanuit de regenbooggelden van het Ministerie van OCW.

In het jaar 2018

- 16 *Wie van de Drie*-workshops in Leeuwarden
- 6 *Wie van de Drie*-workshops in Súdwest-Fryslân
- 1 workshop LHBTI voor GGD Fryslân in Leeuwarden
- 1 première Friese *Homonologen* in Grou
- 1 uitvoering Friese *Homonologen* in Heerenveen
- Het trainen en begeleiden van dertig jongeren die als vrijwilliger het spel spelen en deelnemen aan het nagesprek met de leerlingen
- Deelname aan overleg met de Politie, het Openbaar Ministerie en COC Friesland
- Inhoudelijk overleg met de portefeuillehoudende gemeentebesturen van Leeuwarden en Súdwest-Fryslân
- Op Coming Out Day de regenboogvlag hijsen op verschillende locaties met wethouders van de twee gemeenten.

- Tûmba participeerde in 2018 ook in het Filosofie Café Fryslân. Dit Filosofie Café organiseerde bijeenkomsten in Tresoar met onder meer sprekers als René ten Bos, Elena Cavagnaro en Dirk de Schutter.
- Op 7 februari *Iepen Up Live Frysk Black*, avond over afkomst en identiteit, met o.a. Andrew Milligan, Steven Brunswijk (de Brabo Neger) en Zwarte Jannes.
- Op 14 maart nam receptiemedewerker Magan Tahir (voetballiefhebber, top-tafeltennisser) Tûmba vrijkaarten voor de eerstvolgende thuiswedstrijd van SC Cambuur in Leeuwarden in ontvangst. Cambuur Verbindt, de maatschappelijke stichting van SC Cambuur, koos Tûmba uit als maatschappelijk doel.

In 2017 trad Tûmba toe tot de Vereniging Microgalerie, een collectief van bewoners en instellingen op en rondom de Eewal in Leeuwarden. In de ramen van hun huizen en gebouwen tonen zij hedendaagse kunst en maatschappelijk relevante projecten. In 2018 werd de samenwerking gecontinueerd.

Foto: speech Mirka Antolović op de manifestatie(F)rede fan Fryslân

- Op 9 mei reikte in De Neushoorn in Leeuwarden Tûmba-directeur Mirka Antolović de Iepen Up Award uit aan Frouljo fan Fryslân.
- In juli verscheen de boekenlegger van de Bibliotheek Midden-Fryslân: onderwerp *Melden helpt!*
- Op 13 september gaf Mirka Antolović een lezing voor de Soroptimisten met als onderwerp *Iedereen heeft vooroordelen*.
- Op 20 oktober hield Mirka Antolović een speech op de manifestatie (F)rede fan Fryslân in de Prinsentuin in Leeuwarden. De bijeenkomst was georganiseerd om een tegengeluid te geven aan de betoging tijdens de rechtszaak van de snelwegblokkeerders een week eerder. ►

Artikelen en interviews Tûmba

Artikelen geschreven door Tûmba of interviews met Tûmba in de papieren media:

In *Noordz*, de ondernemersbijlage van de *Leeuwarder Courant*, publiceerde in februari een interview met Mirka Antolović. Op 21 maart verscheen er in de *Leeuwarder Courant* een *Te Gast* over toenemend racisme in de sociale media:

‘Een stevige reactie is nodig van stemmers, politici en bestuurders tegen de oprukkende openlijke discriminatie. Meer dan een afkeurende tweet en vaker dan alleen vandaag, op de Internationale Dag tegen Racisme’.

Dit project wil een bijdrage leveren aan het bestrijding van stereotype beelden over vrouwen. Op 28 mei een artikel in de *Leeuwarder Courant* over de auditie voor de Friese *Homonologen* op Tûmba. Op 26 juni was er in *het Friesch Dagblad* aandacht voor de oproep van Tûmba aan gemeenten om meer geld te betalen om campagnes voor meldingsbereidheid mogelijk te maken. Op 12 juli in de *Huis aan Huis* een artikel over de overdracht van de voorzittershamer van Naima Zoundri aan Hans den Dulk. Op 19 oktober plaatste de *Leeuwarder Courant* een *Te Gast* van Harry Prins, naar aanleiding van de manifestatie *(F)rede fan Fryslân* in Leeuwarder. Titel: *Openheid in plaats van eng nationalisme. Iedereen heeft vooroordelen* was het onderwerp van het *Te*

Gast van Anne van der Vinne, die de *Leeuwarder Courant* op 21 november publiceerde: ‘De discussies leiden ons af van de vraag: waarom is iemand met een donkere huidskleur minder waard dan iemand met een lichte?’ Ook op 21 november interviewde Omrop Fryslân Anne van der Vinne over polarisatie in de Zwarte Piet-discussie.

In de zomerserie in de Leeuwarder *Huis aan Huis* verschenen zes portretten van mensen die als vrijwilliger actief zijn voor Tûmba.

Tumba

Eewal 56

8911 GT Leeuwarden

T 058 215 77 71

E info@tumba.nl

I tumba.nl

Discriminatieklachten

T 06 16 68 82 79

of via de website